

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ГРИТЧЕНКО ІРИНА АНАТОЛІВНА

УДК [371.134: 811(07)] (043.3)

**ФОРМУВАННЯ ПРАКТИЧНО-ДІЯЛЬНІСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
ЗАСОБАМИ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

**Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук**

Хмельницький – 2015

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор
ПАЩЕНКО Дмитро Іванович,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, завідувач кафедри загальної педагогіки, педагогіки вищої школи та управління.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
МОРСЬКА Лілія Іванівна,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, завідувач кафедри англійської філології;

кандидат педагогічних наук
ПОДЗИГУН Олена Анатоліївна,
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, доцент кафедри англійської мови і методики викладання іноземних мов.

Захист відбудеться 8 квітня 2015 року о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 70.052.05 у Хмельницькому національному університеті за адресою: зал засідань, вул. Інститутська, 11, м. Хмельницький, 29016.

Із дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці Хмельницького національного університету за адресою: вул. Кам'янецька, 110/1, м. Хмельницький, 29016.

Автореферат розіслано 6 березня 2015 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. О. Рогульська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Політичні, соціально-економічні та культурні реалії в Україні, вихід її у європейський світовий простір, потребують певних трансформацій у сфері освіти, в тому числі й у галузі навчання іноземних мов. Іншомовна підготовка стає одним із основних механізмів реалізації інтеграційних процесів, мобільності студентів, науковців та фахівців. Суттєвих змін потребує професійна підготовка майбутніх учителів іноземних мов у вищих навчальних закладах.

Парадигмальні перебудови в освіті характеризуються спрямованістю на підготовку компетентного, конкурентоспроможного фахівця для роботи в умовах сучасної школи, здатного самостійно і творчо вирішувати професійні завдання. У зв'язку з цим професійна компетентність розглядається як достатня і необхідна умова освітньої діяльності, саморозвитку та самовдосконалення педагога, вирішення суспільних потреб сучасного шкільництва тощо.

Свідченням необхідності формування професійної компетентності вчителя є завдання, розроблені у «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (2013), Законах України «Про освіту» (2014), «Про вищу освіту» (2014), Державній програмі «Вчитель» (2002), галузевій Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти (2013) тощо.

У контексті дослідження становлять інтерес результати наукових праць учених, які розглядали проблему формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови у: професійному (В. Баркасі, Н. Бідюк, С. Данилюк, А. Маслюк, Л. Морська, І. Халимон), соціокультурному (Т. Колодько, С. Шехавцова), комунікативному (О. Волченко, Є. Соловйова), іншомовному (Н. Микитенко), загальнокультурному (Т. Несвірська), лідерському (Н. Мараховська), міжкультурному (Ю. Вторушина) аспектах та ін.

Практика переконує, що важливим структурним компонентом загальної професійної компетентності вчителя іноземної мови є практично-діяльнісна ключова компетентність, яка необхідна йому для здійснення освітньої, виховної, розвивальної, діагностичної, організаційної, комунікативної, самоосвітньої, проектувальної, дослідницької діяльності та нині не знайшла достатнього відображення у педагогічних дослідженнях провідних науковців.

Сучасним ефективним засобом формування зазначеної якості фахівця в освітньому процесі вищих навчальних закладів можуть стати інформаційно-комунікаційні технології, які забезпечують багатозадачність, особистісно орієнтований підхід у навчанні, його індивідуалізацію та диференціацію з урахуванням здібностей студентів, рівня їхньої підготовки тощо. Про це наголошується у розробленому ЮНЕСКО документі «Структура ІКТ-компетентності вчителів» (ICT Competency Framework for Teachers, або ICT-CFT), який ставить за мету допомогти кожній країні розробити всеосяжну стратегію та рекомендації у сфері ІКТ-компетентності вчителів.

Розв'язанню окремих питань використання інформаційних технологій у навчанні присвячені роботи знаних вітчизняних і зарубіжних науковців: А. Ашерова, В. Бикова, Д. Богданової, І. Булах, Б. Гершунського, Р. Гуревича,

М. Жалдака, Ю. Жука, М. Кадемії, Г. Кедровича, В. Клочка, Т. Коваль, Г. Козлакової, В. Кухаренка, М. Лапчика, О. Мацюк, Д. Матроса, Ж. Меншикової, І. Роберт, В. Сумського, Т. Шапошнікової, Л. Шевченко та ін.

Використання інформаційних технологій у викладанні іноземних мов розглянуто у працях Є. Азімова, К. Александрова, М. Белкової, М. Богатирьової, М. Бухаркіної, Н. Гальскової, С. Канатової, О. Лучіної та ін. Окремим питанням упровадження Інтернет-технологій в освітній процес підготовки майбутнього вчителя присвячені дослідження О. Подзигун, О. Рогульської.

Зазначимо, що не зважаючи на наявність численних досліджень, пов'язаних із упровадженням сучасних інформаційних технологій навчання в освітній процес підготовки майбутнього вчителя іноземної мови у ВНЗ, окремі аспекти цієї важливої проблеми залишаються поза увагою науковців. Зокрема, використання засобів Інтернет-технологій, як потужного інструментарію, що має необмежені можливості для формування практично-діяльнійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови у вищому навчальному закладі.

Таким чином, аналіз теорії та практики досліджуваної проблеми дозволив виявити суперечності між: вимогами до якості процесу формування практично-діяльнійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови та відсутністю для цього науково обгрунтованих організаційно-педагогічних умов; ускладненням професійних знань, умінь, навичок і неспроможністю їх ефективного засвоєння студентами за умов застосування традиційних засобів навчання; можливостями сучасних засобів Інтернет-технологій у процесі формування практично-діяльнійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови та відсутністю методичних рекомендацій щодо їх використання в освітньому середовищі вищого навчального закладу.

Актуальність проблеми, її теоретична і практична значущість та недостатня наукова розробленість, а також необхідність подолання вказаних суперечностей зумовили вибір теми дисертаційної роботи: **«Формування практично-діяльнійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота є складником комплексної теми «Формування компетентного вчителя в умовах освітнього середовища вищого навчального закладу» науково-дослідної лабораторії педагогічної компетентності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (державний реєстраційний номер 0111U007536). Тема дослідження затверджена на засіданні вченої ради Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 1 від 30.08.2010 р.) та узгоджена у Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології НАПН України (протокол № 7 від 26.10.2010 р.).

Мета дослідження полягає у теоретичному обгрунтуванні й експериментальній перевірці ефективності організаційно-педагогічних умов формування практично-діяльнійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій.

Відповідно до мети визначено такі **завдання дослідження**:

1. З'ясувати стан розробленості досліджуваної проблеми у психолого-педагогічній літературі й освітній практиці та розкрити сутність основних понять дослідження.

2. Визначити критерії, показники формування практично-діяльнійної компетентності майбутніх учителів іноземної та схарактеризувати рівні сформованості зазначеної фахової якості.

3. Змодельовати процес формування практично-діяльнійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій та впровадити в освітній простір вищого навчального закладу.

4. Теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність організаційно-педагогічних умов формування практично-діяльнійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій у межах змодельованого процесу професійної підготовки.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх учителів іноземної мови у вищому навчальному закладі.

Предмет дослідження – організаційно-педагогічні умови формування практично-діяльнійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій.

Гіпотеза дослідження. Ефективність формування практично-діяльнійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови суттєво підвищиться за рахунок упровадження в освітній процес вищого навчального закладу таких організаційно-педагогічних умов: удосконалення навчально-методичного забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови у вищому навчальному закладі; використання Інтернет-технологій, інтегрованих в електронну освіту; створення освітньо-креативного середовища із залученням майбутніх фахівців до навчально-дослідницької діяльності.

Для розв'язання поставлених завдань і перевірки висунутої гіпотези використовувався комплекс взаємопов'язаних **методів дослідження**: *теоретичних* – аналіз, синтез, узагальнення, порівняння, класифікація, систематизація наукових джерел та нормативних документів для з'ясування стану розробленості проблеми дослідження у вітчизняній, зарубіжній літературі та освітній практиці, визначення та теоретичного обґрунтування організаційно-педагогічних умов формування практично-діяльнійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій; аналогія та моделювання для розробки моделі підготовки майбутнього фахівця у вищому навчальному закладі; *емпіричні* – педагогічні спостереження, бесіди, інтерв'ювання, анкетування, тестування для діагностики рівнів сформованості досліджуваного феномену; педагогічний експеримент для перевірки ефективності запропонованих організаційно-педагогічних умов формування практично-діяльнійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій; *статистичних* – методи математичної статистики для кількісного та якісного аналізу отриманих результатів дослідження і доведення їх достовірності.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у тому, що: *вперше* розроблено, обгрунтовано та експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови формування практично-діяльнісної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій (удосконалення навчально-методичного забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови у вищому навчальному закладі; використання Інтернет-технологій, інтегрованих в електронну освіту; створення освітньо-креативного середовища із залученням майбутніх фахівців до навчально-дослідницької діяльності) у межах експериментальної моделі цього процесу, яка охоплює цільовий (мета та структурні компоненти); методологічний (підходи та принципи); технологічний (організаційно-педагогічні умови; етапи (теоретико-практичний, корекційно-стабілізаційний, рефлексійно-закріплювальний)); дидактичне забезпечення (зміст, організаційні форми, методи, засоби навчання); контрольно-результативний (критерії (мотиваційний, когнітивний, організаційно-процесуальний); показники, рівні сформованості (високий, достатній, середній, низький)); діагностичні методи (інтерв'ювання, анкетування, тестування)) модулі; *уточнено* сутнісний зміст поняття «практично-діялісна компетентність майбутніх учителів іноземної мови», класифікацію та особливості застосування засобів Інтернет-технологій у процесі формування практично-діялісної компетентності майбутніх учителів іноземної мови; *удосконалено* зміст, форми, методи, навчально-методичне забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій; *подальшого розвитку* набули науково-теоретичні основи формування практично-діялісної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці та впровадженні у процес професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови методики діагностики рівнів сформованості практично-діялісної компетентності майбутніх учителів іноземної мови у вищому навчальному закладі, тренінгу «Використання Інтернет-технологій у процесі підготовки майбутнього вчителя іноземної мови» та методичних рекомендацій «Інтернет-технології у професійній підготовці майбутніх учителів іноземної мови». Матеріали дослідження можуть бути використані для вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови у вищих навчальних закладах, а також у системі післядипломної освіти педагогічних працівників.

Результати дослідження **впроваджено** у навчально-виховний процес Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (довідка № 1468/01 від 23.09.2014 р.), Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (довідка № 346/03 від 18.09.2014 р.), ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» (довідка № 802 від 22.09.2014 р.), Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (довідка № 208-н від 19.09.2014 р.).

Особистий внесок здобувача. У публікації [4], написаній у співавторстві з А. Грітченком, автору належить теоретичний аналіз підходів до визначення сутності досліджуваного феномену у науковій літературі, розкриття його

значущості для здійснення вчителем освітньої, виховної, розвивальної, діагностичної, організаційної, комунікативної, самоосвітньої діяльності.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження доповідалися та обговорювалися на науково-практичних конференціях різного рівня: *міжнародних* – «Розвиток освітніх систем у глобальному вимірі: тенденції і прогнози: матеріали міжнародної наукової конференції» (Умань, 2011); «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми» (Вінниця, 2012); «Міждисциплінарність як методологія гуманітарних наук: мова, освіта, культура» (Умань, 2012); «Педагогика и психология: традиции и инновации» (Ставрополь, 2013); «Психолого-педагогические исследования качества образования в условиях инновационной деятельности образовательного учреждения» (Славянск-на-Кубани – Анапа, 2013); *всукраїнських* – «Освіта в інформаційному суспільстві: філософські, психологічні та педагогічні аспекти» (Суми, 2010); «Іншомовна освіта як засіб міжкультурного взаєморозуміння націй і народів» (Умань, 2011), а також обговорювалися на науково-практичних семінарах та звітних конференціях факультету іноземної філології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (2010 – 2014).

Публікації. Основні результати дослідження висвітлено у 14 працях (13 одноосібних), із них: 5 статей у наукових фахових виданнях України; 1 – у зарубіжному науковому виданні; 7 – статей та тез доповідей у збірниках наукових праць і матеріалів конференцій; 1 методичні рекомендації.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, висновків, списку використаних джерел (289, з них 168 іноземною мовою) та 5 додатків на 12 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 210 сторінок, з них – 165 сторінок основного тексту. Робота містить 14 таблиць, 19 рисунків та 5 формул.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність дослідження обраної проблеми, проаналізовано загальний стан розробки її у науковій теорії; визначено мету й завдання, об'єкт, предмет, гіпотезу, методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів; наведено відомості про впровадження й апробацію результатів дослідження.

У першому розділі **«Формування практично-діяльнійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій: теорія і практика»** розкрито особливості формування практично-діяльнійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови у контексті професійної підготовки; уточнено сутність ключових понять дослідження; проведено педагогічний аналіз сучасних засобів Інтернет-технологій; вивчено стан проблеми формування практично-діяльнійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови засобами Інтернет-технологій у вищих навчальних закладах.

Професійна компетентність вчителя іноземної мови відображає: знання змісту професійної діяльності; володіння технологією цієї діяльності; професійні якості фахівця, які забезпечують розуміння важливості професійної діяльності і прагнення до самовдосконалення; здатність до творчого вирішення поставлених навчальних завдань. Ключовим структурним компонентом професійної компетентності вчителя є практично-діяльнісна компетентність.

Теоретичний аналіз робіт, присвячених вивченню досліджуваного феномену, дав можливість встановити, що поняття «практично-діяльнісна компетентність» є складним інтегративним цілісним утворенням, що визначає успішність фахівця у соціальному та професійному середовищі та складається з ряду структурних компонентів (видів освітньої діяльності).

Визначено, що практично-діяльнісна компетентність майбутнього вчителя іноземної мови – це: сформованість знань, умінь, навичок здійснення фахівцем освітньої, організаційної, виховної, розвивальної, комунікативної, самоосвітньої та дослідницької діяльності, моделювання навчального іншомовного середовища; наявність інтересу та потреб особистості педагога в постійному їх розширенні, оновленні та поглибленні, в оволодінні ефективними способами організації професійної діяльності через адекватні їй технології у процесі навчання учнів іноземній мові.

Науковцями здійснюється постійний пошук ефективних засобів формування практично-діяльнісної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови. Одним із перспективних напрямів удосконалення цього процесу є широке використання технологій глобальної мережі Інтернет.

На основі аналізу наукової та технічної літератури подано авторську класифікацію сучасних Інтернет-технологій (ІТ) за такими категоріями:

- інтерактивні ІТ (інтерактивні сайти, сайти з мультимедіа, подкастинг тощо);
- ІТ передачі інформації та дво- або багатосторонньої комунікації (блог, ICQ, e-mail, чат, форум, соціальні мережі, списки розсилки тощо);
- інформаційні ІТ (групи новин, вікіенциклопедії, інформаційні сайти, електронні посібники, електронна бібліотека тощо);
- допоміжні ІТ (онлайн-словники, онлайн-перекладачі тощо).

Зазначено, що впровадження в освітній процес професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови Інтернет-технологій сприяє вирішенню низки дидактичних завдань: формуванню вмій читання та аудіювання на основі аутентичних текстових та звукових матеріалів мережі Інтернет, навичок діалогічного та монологічного мовлення на основі проблемного обговорення представленого викладачем матеріалу мережі, писемного мовлення у середовищі багатосторонньої комунікації; удосконалення навичок самостійної діяльності, поповнення словникового запасу (як активного, так і пасивного) лексику сучасної іноземної мови; вивчення країнознавчих особливостей (мовленнєвого етикету, мовної поведінки різних народів в умовах спілкування), традицій країни, мова якої вивчається; формування мотивів та потреб у вивченні іноземних мов тощо.

Виокремлено критерії сформованості практично-діяльнісної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови:

– *потребно-мотиваційний* (високий рівень самооцінки; розвиток студента як особистості; особистісне ставлення майбутнього фахівця до процесу опанування знань; наявність у студентів мотивів навчально-пізнавальної діяльності, потреб у постійному розширенні, оновленні та поглибленні знань зі спеціальності; зацікавленість навчально-пізнавальною діяльністю);

– *когнітивний* (сукупність професійних знань; прагнення студента до отримання інформації з різних джерел; знання психологічних і дидактичних закономірностей та законів, дидактичних принципів, іншомовної культури, звичаїв, етикету, особливостей життя у країні, мову якої вивчає студент; високий рівень мовної підготовки);

– *організаційно-процесуальний* (сукупність професійних умінь і навичок, необхідних для планування навчально-виховної роботи; визначення оптимальних шляхів її реалізації; моделювання навчального іншомовного середовища; забезпечення науково обгрунтованого підходу до навчання; володіння широким спектром методичних прийомів та умінь адекватно використовувати їх відповідно до віку учнів і мети навчання іноземній мові; здійснення вибору відповідних методів та засобів навчання іноземній мові; здатність викликати в учнів зацікавленість до свого предмета та бажання вчити мову; умінь адаптувати власний іншомовний досвід із рівнем мовленнєвих можливостей і загального розвитку учнів; контроль вищезазначених видів діяльності).

Виокремлення критеріїв та показників сформованості практично-діяльнісної компетентності майбутніх учителів іноземної мови дозволило здійснити змістове наповнення рівнів сформованості їхньої практично-діяльнісної компетентності (високий, достатній, середній, низький).

Високий рівень відзначається оптимальною самооцінкою майбутнього фахівця, наявністю стійких мотивів навчально-пізнавальної діяльності та потреб у постійному розширенні, оновленні та поглибленні знань зі спеціальності, високим рівнем мовної підготовки, прагненням і володінням методами та прийомми отримання інформації з різних джерел; володінням широким спектром методичних прийомів й вмінням адекватно використовувати їх відповідно до віку учнів і мети навчання іноземній мові; здатністю викликати в учнів інтерес до предмета та бажання вчити мову.

Достатній рівень відзначається адекватною самооцінкою майбутнього фахівця, наявністю поверхневих мотивів навчально-пізнавальної діяльності та потреб у постійному розширенні, оновленні та поглибленні знань зі спеціальності, достатнім рівнем мовної підготовки, прагненням та володінням загальними методами отримання інформації з різних джерел; володінням різноманітними методичними прийомми та умінь адекватно використовувати їх відповідно до мети навчання іноземній мові; здатністю викликати в учнів зацікавленість до свого предмета та бажання вчити мову.

Середній рівень характеризується середнім рівнем самооцінки майбутнього фахівця, наявністю нестійких мотивів навчально-пізнавальної діяльності та

потреб у постійному розширенні, оновленні та поглибленні знань зі спеціальності; володінням загальними методами отримання інформації з різних джерел; середнім рівнем мовної підготовки; володінням деякими методичними прийомами та використанням їх відповідно до віку учнів і мети навчання іноземній мові, здатністю привертати увагу до предмета та бажання вчити мову.

Низький рівень відзначається неадекватною самооцінкою майбутнього фахівця, відсутністю мотивів навчально-пізнавальної діяльності та потреби у постійному розширенні, оновленні та поглибленні знань зі спеціальності, прагнення отримання інформації з різних джерел; низьким рівнем мовної підготовки, методичними прийомами та їх використанням відповідно до віку учнів і мети навчання іноземній мові, нездатністю викликати в учнів інтерес до предмета та бажання вчити мову.

Аналіз результатів дослідження стану підготовки майбутніх учителів іноземної мови у вищих навчальних закладах України показав, що у переважній більшості студентів практично-діяльнісна компетентність не сформована (низький рівень) або сформована недостатньо (середній рівень). Більшість із них не володіє достатнім спектром методичних прийомів та вмінням адекватно використовувати їх відповідно до віку учнів і мети навчання іноземній мові, здійснювати вибір сучасних інформаційних засобів навчання іноземній мові тощо. Постає необхідність у теоретичному обґрунтуванні, впровадженні та якісній перевірці організаційно-педагогічних умов удосконалення зазначеної підготовки майбутнього фахівця у вищому навчальному закладі.

У другому розділі «**Моделювання процесу формування практично-діяльнісної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій**» представлено модель формування практично-діяльнісної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови засобами Інтернет-технологій; теоретично обґрунтовано організаційно-педагогічні умови формування досліджуваного феномену та висвітлено технологію їх реалізації в межах розробленої моделі.

Розроблена та впроваджена в освітній процес вищого навчального закладу модель формування практично-діяльнісної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови засобами Інтернет-технологій містить цільовий, методологічний, технологічний та контрольно-результативний модулі (рис. 1).

Реалізація розробленої моделі відбувалася у три етапи: теоретико-практичному, корекційно-стабілізаційному, рефлексійно-закріплювальному.

На *теоретико-практичному* етапі створювалась теоретична база для формування практично-діяльнісної компетентності (студенти набували знань з основ Інтернет-технологій, початкових умінь використання автентичних матеріалів мережі Інтернет у процесі проведення аудиторних занять зі спеціальних дисциплін тощо).

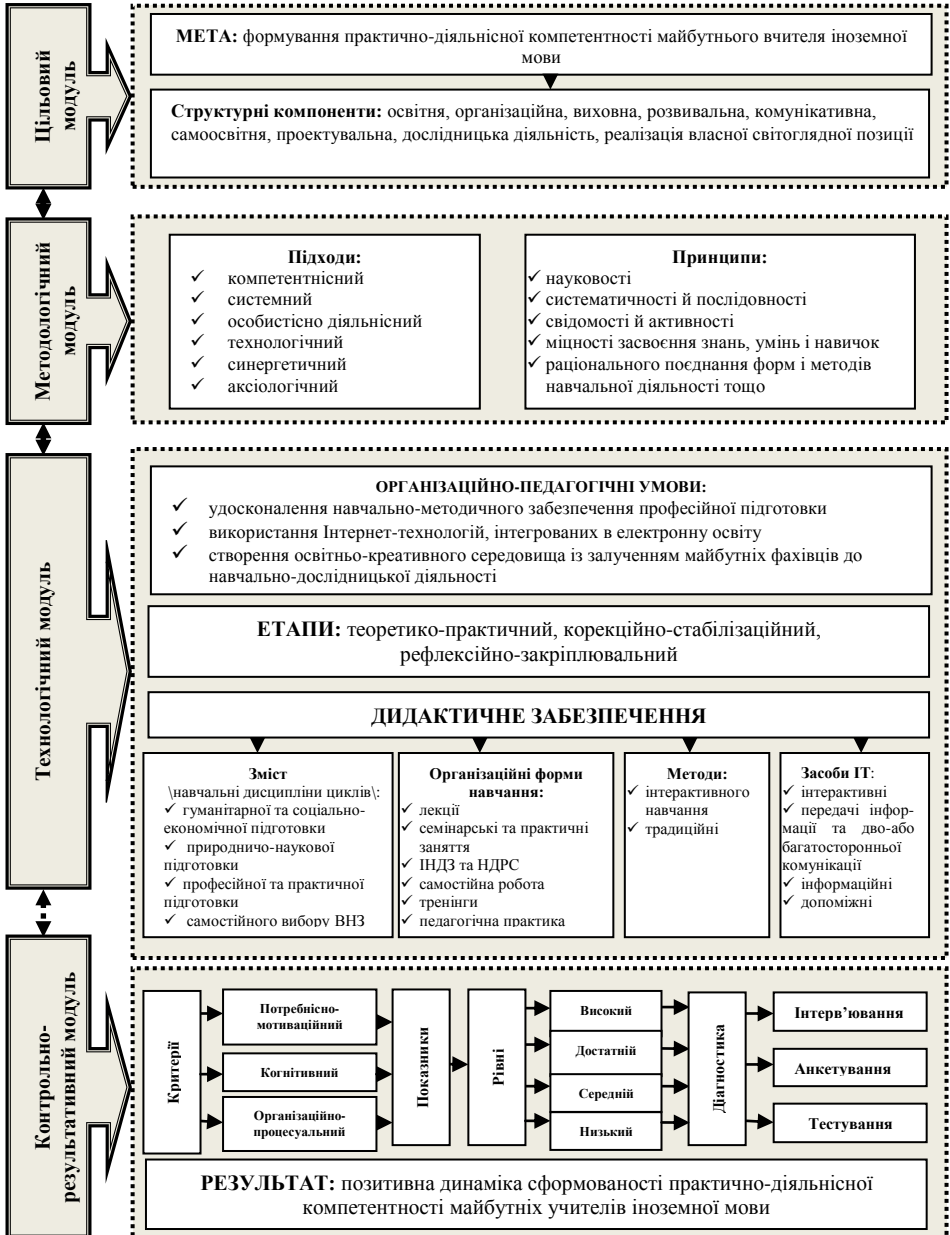

Рис. 1. Модель формування практично-діяльнісної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій

На *корекційно-стабілізаційному* етапі отримані знання та вміння набували цілісного характеру, разом з тим за рахунок участі в організованій іншомовній мережевій комунікації у студентів формувалася певний рівень професійних якостей, достатній для участі у професійній діяльності тощо.

На *рефлексійно-закріплювальному* етапі здійснювалося закріплення вмінь і навичок, що відображають досліджувану компетентність. На основі творчої самостійної діяльності, опосередкованої Інтернет-технологіями, відбувався подальший розвиток професійних якостей майбутніх учителів іноземної мови, накопичення досвіду професійної діяльності, формувалося ціннісне ставлення до неї тощо.

Організаційно-педагогічними умовами ефективного протікання процесу формування практично-діяльнісної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови було визначено: удосконалення навчально-методичного забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови у вищому навчальному закладі; використання Інтернет-технологій, інтегрованих в електронну освіту; створення освітньо-креативного середовища із залученням майбутніх фахівців до навчально-дослідницької діяльності.

Для реалізації першої організаційно-педагогічної умови розроблено відповідне навчально-методичне та програмне забезпечення, проведено тренінг «Використання Інтернет-технологій у процесі підготовки майбутнього вчителя іноземної мови». Програма тренінгу передбачала ознайомлення викладачів із функціями, видами, характеристикою сучасних засобів Інтернет-технологій. Вони працювали з інтерактивними сайтами, подкастами, групами новин, вікіенциклопедіями, електронними бібліотеками, навчалися розрізняти блоги та чати за різними класифікаціями, знайомилися з відомими поштовими клієнтами, онлайн-словниками, онлайн-перекладачами тощо. Модератором тренінгу продемонстровано особливості використання засобів Інтернет-технологій на різного виду заняттях, ознайомлено із правилами безпеки при роботі з мережею Інтернет та запобіжними заходами проти вірусів, хакерів та інших небезпек. Особливу увагу було приділено оволодінню викладачами практичними вміннями застосовувати Інтернет-технології в освітньо-виховному процесі підготовки майбутніх учителів іноземної мови.

Іншим дієвим засобом удосконалення навчально-методичного забезпечення процесу формування у студентів практично-діяльнісної компетентності стали розроблені методичні рекомендації «Інтернет-технології у професійній підготовці майбутніх учителів іноземної мови», які містять три змістові модулі. У першому змістовому модулі «Основні властивості мережі Інтернет» представлена інформація про властивості та служби Інтернету, компоненти мережі, веб-браузери. Другий змістовий модуль «Характеристика засобів Інтернет-технологій» містить класифікацію засобів Інтернет-технологій для вивчення іноземної мови, опис основних характеристик кожного з них. Третій змістовий модуль «Дидактичні функції Інтернет-технологій» присвячений практичним рекомендаціям із використання зазначених Інтернет-технологій у навчальній діяльності. Акцентовано увагу на перевагах використання сучасних засобів

Інтернет-технологій у процесі підготовки майбутніх учителів іноземної мови, описано форми роботи із мережею, подано рекомендації щодо використання Інтернету для підвищення кваліфікації та практичні поради викладачам.

У контексті реалізації другої організаційно-педагогічної умови ефективного формування практично-діяльній компетентності майбутнього вчителя іноземної мови розглянуто електронну платформу MOODLE (аббревіатура словосполучення «Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment») (модульне об'єктно-орієнтоване динамічне середовище навчання), яка являє собою автоматизовану, засновану на комп'ютерних технологіях, систему управління навчанням (СУН). Ця система оснащена широким набором інструментів (завантаження матеріалів, онлайн тести, збір та перевірка завдань, контроль успішності, форуми та чати), які роблять навчальний курс більш ефективним. Викладачам була надана можливість завантажувати на сервер плани курсів, замітки до лекцій, додаткові завдання для читання, щоб студенти могли використовувати їх у будь-який зручний момент. Розміщення онлайн тестів у матеріалах навчального курсу стало ефективним засобом для оперативної перевірки викладачем і студентами поточного рівня засвоєння матеріалу. Засобами MOODLE організовувалось крос-рецензування завдань з анонімним оцінюванням робіт студентів один одним, що дозволило збільшити мотивацію й ефективність навчання. Онлайн-варіант журналу контролю успішності дозволяв студентам бачити свій прогрес в освоєнні курсу. Форуми та чати надавали студентам та викладачам засоби комунікації за межами навчальних аудиторій.

У процесі реалізації третьої організаційно-педагогічної умови ефективності формування практично-діяльній компетентності майбутнього вчителя іноземної мови акцент спрямовано на розвиток мотивації навчання студентів, залучення їх до різноманітних видів самостійної роботи, що вплинуло на підвищення рівня знань, умінь та навичок майбутніх спеціалістів, досвіду творчої діяльності, формування ціннісного ставлення до професійної діяльності. Завдяки використанню Інтернет-технологій стимулювалось власне бачення студентом процесу навчання іноземних мов у школі, створення авторських матеріалів: сайтів, електронних посібників, блогів, форумів тощо. Особливу увагу було приділено проходженню студентами педагогічної практики у загальноосвітніх навчальних закладах, де отримавши певний досвід педагогічної діяльності, вони удосконалювали методику вивчення іноземної мови засобами Інтернет-технологій, розробляли власні міні-підручники, методичні посібники, презентаційні електронні матеріали тощо.

У третьому розділі «**Експериментальна перевірка ефективності формування практично-діяльній компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій**» представлено основні положення організації та проведення дослідно-експериментальної роботи, узагальнено результати дослідження та подано рекомендації щодо формування практично-діяльній компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій у вищому навчальному закладі.

Дослідно-експериментальна робота щодо перевірки організаційно-

педагогічних умов, які забезпечують ефективне формування практично-діяльнісної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій здійснювалась протягом 2009–2013 рр. на базі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Черкаського національного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Всього до педагогічного експерименту було залучено 560 студентів, 15 учителів іноземної мови загальноосвітніх шкіл та 75 викладачів вищих навчальних закладів.

Оснoву дослідження склав педагогічний експеримент, який включав констатувальний та формувальний етапи. У процесі дослідження виявлено рівні сформованості у студентів практично-діяльнісної компетентності, відпрацьовано форми і методи управління їхньою навчально-пізнавальною діяльністю, розроблено практичні рекомендації щодо використання засобів Інтернет-технологій у процесі професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови у вищому навчальному закладі.

Дані проведеного нульового зрізу засвідчили, що на початок формувального етапу експерименту майбутні вчителі іноземної мови як контрольної, так і експериментальної груп перебували приблизно у рівнозначних позиціях: на низькому рівні знаходилось 73,3 % студентів контрольної групи, 76,6 % – експериментальної групи; на середньому рівні – відповідно 26,7 % та 23,4 %; достатньому та високому рівню – не відповідав жоден із учасників експерименту.

З метою виявлення рівнів сформованості у студентів досліджуваного феномену та динаміки його розвитку, проведено проміжні зрізи на теоретико-практичному (1–2 курс), корекційно-стабілізаційному (3–4 курс) та рефлексійно-закріплювальному (5 курс) етапах формувального експерименту.

Особлива увага акцентувалась на засобах Інтернет-технологій, які забезпечували найбільшу повноту зворотної інформації, що допомагало знаходити оптимальність їх чергування в освітньому процесі підготовки майбутнього вчителя іноземної мови. Постановка педагогічного експерименту постійно супроводжувалась ретельними психологічними спостереженнями за навчальною діяльністю студентів, досліджувався рівень зацікавленості їх роботою з розробленими навчально-методичними матеріалами, встановлювався рівень вияву інтересу студентів до них.

Зведені дані щодо динаміки рівнів сформованості практично-діяльнісної компетентності студентів контрольної та експериментальної груп за результатами формувального експерименту представлено у таблиці 1.

Як засвідчують дані таблиці, у процесі проведення дослідження виявлена позитивна динаміка рівнів сформованості практично-діяльнісної компетентності у студентів як експериментальної, так і контрольної груп.

Динаміка рівнів сформованості практично-діяльнісної компетентності студентів за результатами формувального експерименту, (%)

Рівні	Контрольна група			Експериментальна група		
	Початковий зріз	Кінцевий зріз	Динаміка	Початковий зріз	Кінцевий зріз	Динаміка
Низький	73,3	16,7	-56,6	76,6	-	-76,6
Середній	26,7	56,7	+30,0	23,4	33,3	+9,9
Достатній	-	23,3	+23,3	-	43,4	+43,4
Високий	-	3,3	+3,3	-	23,3	+23,3

Проте, за рахунок реалізації розробленого комплексу організаційно-педагогічних умов, показники досягнення студентами вищого та достатнього рівня сформованості досліджуваного феномену в експериментальній групі на 20% і відповідно – 20,1% перевищують показники у контрольній групі. Аналогічна тенденція прослідковується для середнього та низького рівнів.

Вірогідність результатів експериментальної роботи і достовірність отриманих даних, які визначалися за допомогою t-критерію Стьюдента, констатували значущість змін, що відбулися в експериментальній групі після впровадження організаційно-педагогічних умов у межах моделі формування практично-діяльнісної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій у вищому навчальному закладі з рівнем значущості $\alpha = 0,01$ ($t = 4,57 > 2,82 = t_{0,01; 9}$), що підтвердило гіпотезу дослідження і дає змогу зробити висновки.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано новий підхід до вирішення важливого й актуального завдання, що полягає у розробці, обґрунтуванні та експериментальній перевірці організаційно-педагогічних умов формування практично-діяльнісної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій у вищому навчальному закладі. На основі узагальнення результатів дослідження сформульовано такі висновки:

1. З'ясовано стан розробленості досліджуваної проблеми у психолого-педагогічній літературі та освітній практиці, розкрито сутність основних понять дослідження. Проведений аналіз вітчизняної та зарубіжної психолого-педагогічної літератури свідчить, що проблема формування професійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови є однією з актуальних завдань

сучасної вищої педагогічної освіти. З'ясовано, що професійна компетентність учителя іноземної мови відображає: знання змісту та володіння технологією професійної діяльності; професійні якості фахівця, які забезпечують розуміння важливості професійної діяльності і прагнення до самовдосконалення; здатність до творчого вирішення поставлених навчальних завдань.

Запропоновано авторське визначення сутнісного змісту поняття «практично-діяльнісна компетентність учителя іноземної мови» як структурного компоненту загальної професійної компетентності фахівця, що відображає сформованість знань, умінь, навичок здійснення ним освітньої, організаційної, виховної, розвивальної, комунікативної, самоосвітньої та дослідницької діяльності, моделювання навчального іншомовного середовища, наявність інтересу та потреб особистості педагога в постійному їх розширенні, оновленні та поглибленні, в оволодінні ефективними методами організації професійної діяльності через адекватні їй технології у процесі навчання учнів іноземній мові.

Представлено педагогічний аналіз сучасних засобів Інтернет-технологій, розроблено їх авторську класифікацію та визначено можливості для удосконалення процесу формування практично-діяльнісної компетентності майбутніх учителів іноземної мови у вищому навчальному закладі.

Доведено, що наявні у педагогічній теорії та практиці підходи до реалізації професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови у вищому навчальному закладі в аспекті формування їх практично-діяльнісної компетентності не відповідають завданням, які стоять перед сучасною освітою і потребують конструктивного вирішення.

2. Визначено критерії практично-діяльнісної компетентності майбутніх учителів іноземної мови (потребно-мотиваційний, когнітивний, організаційно-процесуальний); показники (високий рівень самооцінки; наявність мотивів навчально-пізнавальної діяльності; потреба у постійному розширенні, оновленні та поглибленні знань зі спеціальності; зацікавлення навчально-пізнавальною діяльністю; прагнення до отримання інформації з різних джерел; високий рівень мовної підготовки; сукупність професійних умінь і навичок, необхідних для планування навчально-виховної роботи, визначення оптимальних шляхів реалізації навчально-виховної роботи; моделювання навчального іншомовного середовища; забезпечення науково обґрунтованого підходу до навчання; володіння широким спектром методичних прийомів та умінь адекватно використовувати їх відповідно до віку учнів і мети навчання іноземній мові; здійснення вибору відповідних методів та засобів навчання іноземній мові; здатність викликати в учнів зацікавленість до свого предмета та бажання вчити мову; умінь адаптувати власний іншомовний досвід з рівнем мовленнєвих можливостей і загального розвитку учнів; контроль вищезазначених видів діяльності), рівні сформованості (високий, достатній, середній, низький) зазначеної фахової якості.

3. Змодельовано процес формування практично-діяльнісної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій, як взірць для порівняльного аналізу й оцінки сукупності властивостей досліджуваного

педагогічного об'єкта, в якому наочно відображені складники цього процесу та їх взаємозв'язок, представлені оптимальні шляхи і способи його вдосконалення в освітньому середовищі вищого навчального закладу.

Розроблена та впроваджена в освітній процес вищого навчального закладу модель формування практично-діяльнійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови засобами Інтернет-технологій містить цільовий (мета та структурні компоненти); методологічний (підходи та принципи); технологічний (організаційно-педагогічні умови; етапи (теоретико-практичний, корекційно-стабілізаційний, рефлексійно-закріплювальний; дидактичне забезпечення (зміст, організаційні форми, методи, засоби навчання); контрольно-результативний (критерії (потребнісно-мотиваційний, когнітивний, організаційно-процесуальний); показники, рівні сформованості (високий, достатній, середній, низький); діагностичні методи (інтерв'ювання, анкетування, тестування)) модулі.

4. Теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови формування практично-діяльнійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій: удосконалення навчально-методичного забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови у вищому навчальному закладі; використання Інтернет-технологій, інтегрованих в електронну освіту; створення освітньо-креативного середовища із залученням майбутніх фахівців до навчально-дослідницької діяльності.

Як свідчать статистичні дані, в результаті впровадження організаційно-педагогічних умов формування практично-діяльнійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій відбулось значне підвищення рівня сформованості досліджуваного феномену у студентів експериментальної групи порівняно з традиційною підготовкою студентів у контрольній групі.

Узагальнюючи результати дослідження, можна стверджувати, що всі завдання виконано, а робоча гіпотеза про те, що ефективність формування практично-діяльнійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови суттєво підвищиться за рахунок упровадження в освітній процес вищого навчального закладу відповідних організаційно-педагогічних умов, підтвердилася.

Результати дослідження дають підстави сформулювати низку пропозицій щодо їх практичного використання:

- удосконалити навчальні плани підготовки майбутніх учителів іноземної мови з урахуванням розвитку інформаційних технологій, вимог сучасних тенденцій в освіті та формування практично-діяльнійної компетентності фахівця у вищому навчальному закладі;

- запровадити моніторинг рівня фахової підготовки майбутніх учителів іноземної мови впродовж навчання у вищому навчальному закладі для діагностування, контролю та коригування знань і вмінь, поведінкових якостей, особистісних характеристик, мотиваційних чинників та здібностей, які впливають на ефективність формування практично-діяльнійної компетентності фахівця;

– розробити програму підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів вищого навчального закладу відповідно до теоретико-методологічних положень дисертації;

– матеріали дослідження, методичні рекомендації можуть бути використані у професійній підготовці майбутніх учителів іноземної мови, а також під час викладання курсів фахових дисциплін, у науково-дослідницькій роботі студентів, магістрантів, аспірантів та у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми формування практично-діяльнісної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій. Перспективними напрямками наукових пошуків можуть бути: підвищення рівня досліджуваної якості фахівця сучасними інноваційними педагогічними технологіями навчання; оптимізація змісту, форм та методів професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови у системі дистанційної освіти тощо.

Опубліковані праці, які відображають основні наукові результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях

1. Грітченко І. А. Використання сучасних засобів Інтернет-технологій у процесі навчання аудіюванню майбутніх учителів іноземної мови / І. А. Грітченко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. праць / редкол. : І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2012. – Вип. 30. – С. 335–338.

2. Грітченко І. А. Впровадження Інтернет-технологій в освітній процес підготовки майбутнього вчителя іноземної мови / І. А. Грітченко // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : зб. наук. праць Уманського держ. пед. ун-ту ім. П. Тичини / редкол. : Н. С. Побірченко (голова) та ін. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2011. – Вип. 39. – Ч. 1. – С. 103–109.

3. Грітченко І. А. Роль і місце Інтернет-технологій у професійній освіті майбутнього вчителя / І. А. Грітченко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал. – Суми, 2010. – № 5 (7). – С. 231–237.

4. Грітченко І. А. Роль практично-діяльнісної компетентності вчителя іноземної мови у навчальному середовищі загальноосвітньої школи / І. А. Грітченко, А. Г. Грітченко // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : зб. наук. праць Уманського держ. пед. ун-ту ім. П. Тичини / редкол. : Н. С. Побірченко (голова) та ін. – Умань : РВЦ «Софія», 2012. – Вип. 40. – С. 90–95.

5. Грітченко І. А. Модель формування практично-діяльнісної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій / І. А. Грітченко // Вісн. Черкаського нац. ун-ту. ім. Б. Хмельницького. Сер. : Пед. науки : зб. наук. праць / редкол. : А. І. Кузьмінський (голова) та ін. – Черкаси, 2014. – Вип. 119. – С. 12–17.

Статті в іноземних наукових періодичних виданнях

6. Gritchenko I. Formation of practical activity competence of future professionals in higher educational establishments of Ukraine and Germany / I. Gritchenko // Comparative professional pedagogy. – 2014. – Vol. 4. – Issue 2. – P. 90–95.

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

7. Грітченко І. А. Інтерактивні сайти як засіб підготовки майбутнього вчителя іноземної мови у вищому навчальному закладі / І. А. Грітченко // Міждисциплінарність як методологія гуманітарних наук: мова, освіта, культура : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2012. – Ч. 2. – С. 94–96.

8. Грітченко І. А. Інтернет-технології як засіб підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до професійної діяльності / І. А. Грітченко // Розвиток освітніх систем у глобальному вимірі: тенденції і прогнози : матеріали Міжнар. наук. конф. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2011. – С. 142–144.

9. Грітченко И. А. Критерии, показатели и уровни сформированности практико-деятельностной компетентности будущих учителей иностранного языка / И. А. Гритченко // Психолого-педагогические исследования качества образования в условиях инновационной деятельности образовательного учреждения: материалы IV Междунар. науч.-практ. конф. – Славянск-на-Кубани – Анапа, 2011. – С. 35–42.

10. Грітченко І. А. Підготовка майбутніх вчителів іноземної мови засобами інформаційно-комунікаційних технологій / І. А. Грітченко // Актуальні проблеми лінгвістики в контексті міжкультурної комунікації : матеріали Всеукр. наук.-метод. семінару. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2011. – С. 57–59.

11. Грітченко І. А. Теоретичні проблеми компетентнісного підходу до професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови / І. А. Грітченко // Іншомовна освіта як засіб міжкультурного взаєморозуміння націй і народів : матеріали Всеукр. наук.-метод. семінару. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2011. – С. 71–73.

12. Грітченко І. А. Інформаційні технології як сучасний засіб вивчення іноземної мови у ВНЗ / І. А. Грітченко // Зб. наук. праць студентів та молодих учених. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2011. – С. 22–26.

13. Gritchenko I. A. Internet technologies as a determinant in professional preparation of future foreign language teacher / I. A. Gritchenko // Педагогика и психология: традиции и инновации : сб. науч. трудов по материалам Междунар. форума. – Ставрополь : АГРУС Ставропольского аграрного ун-та, 2013. – С 3–5.

14. Грітченко І. А. Інтернет-технології у професійній підготовці майбутніх учителів іноземної мови : метод. рек. / І. А. Грітченко. – Умань : СПД Жовтий О. О., 2014. – 126 с.

Грітченко І. А. Формування практично-діяльнісної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Хмельницький національний університет, Міністерство освіти і науки України, Хмельницький, 2015.

У ході дослідження здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення актуальної проблеми формування практично-діяльнісної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій у вищому навчальному закладі. Уточнено зміст ключових понять дослідження, розкрито сутність феномену «практично-діялісна компетентність майбутніх учителів іноземної мови», класифіковано та визначено особливості застосування засобів Інтернет-технологій у процесі формування практично-діяльнісної компетентності майбутніх учителів іноземної мови.

Змодельовано процес професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови з формування практично-діяльнісної компетентності засобами Інтернет-технологій. Теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови формування практично-діяльнісної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами Інтернет-технологій у межах змодельованого процесу професійної підготовки (удосконалення навчально-методичного забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови у вищому навчальному закладі, використання Інтернет-технологій, інтегрованих в електронну освіту; створення освітньо-креативного середовища із залученням майбутніх фахівців до навчально-дослідницької діяльності).

Ключові слова: професійна підготовка, практично-діялісна компетентність учителя іноземної мови, засоби Інтернет-технологій, організаційно-педагогічні умови, модель формування практично-діялісної компетентності.

Грітченко И. А. Формирование практико-деятельностной компетентности будущих учителей иностранного языка средствами Интернет-технологий. – Рукопись.

Дисертація на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Хмельницький національний університет, Міністерство освіти і науки України, Хмельницький, 2015.

В ходе исследования осуществлено теоретическое обобщение и предложены пути решения проблемы формирования практико-деятельностной компетентности будущих учителей иностранного языка средствами Интернет-технологий в высшем учебном заведении. Доказана актуальность темы, проанализировано состояние её разработки.

На основе анализа психолого-педагогической литературы уточнено содержание ключевых понятий исследования и раскрыта сущность феномена «практико-деятельностная компетентность будущих учителей иностранного языка». Определено, что практико-деятельностная компетентность будущего учителя иностранного языка – это сформированность знаний, умений, навыков осуществления специалистом образовательной, организационной, воспитательной, развивающей, коммуникативной, самообразовательной и исследовательской деятельности, моделирования учебной иноязычной среды; наличие интереса и потребностей личности педагога в постоянном их расширении, обновлении и углублении, в овладении эффективными способами организации профессиональной деятельности через адекватные ей технологии в процессе обучения учащихся иностранному языку.

Разработаны критерии практико-деятельностной компетентности будущих учителей иностранного языка (потребностно-мотивационный, когнитивный, организационно-процессуальный); показатели (высокий уровень самооценки, наличие мотивов учебно-познавательной деятельности, потребность в постоянном расширении, обновлении и углублении знаний по специальности; интерес к учебно-познавательной деятельности, стремление к получению информации из разных источников, высокий уровень языковой подготовки; совокупность профессиональных умений и навыков, необходимых для планирования учебно-воспитательной работы и т.д.), уровни сформированности (высокий, достаточный, средний, низкий) указанного профессионального качества.

Смоделирован процесс формирования практико-деятельностной компетентности будущих учителей иностранного языка средствами Интернет-технологий. Разработанная и внедренная в образовательный процесс вуза модель содержит целевой (цель и структурные компоненты); методологический (подходы и принципы); технологический (организационно-педагогические условия; этапы (теоретико-практический, коррекционно-стабилизирующий, рефлексивно-закрепляющий); дидактическое обеспечение (содержание, организационные формы, методы, средства обучения); контрольно-результативный (критерии (потребностно-мотивационный, когнитивный, организационно-процессуальный); показатели, уровни сформированности (высокий, достаточный, средний, низкий); диагностические методы (интервьюирование, анкетирование, тестирование)) модули.

Теоретически обоснованы и экспериментально проверены организационно-педагогические условия формирования практико-деятельностной компетентности будущих учителей иностранного языка средствами Интернет-технологий (усовершенствование учебно-методического обеспечения профессиональной подготовки будущих учителей иностранного языка в высшем учебном заведении; использование Интернет-технологий, интегрированных в электронное образование; создание образовательно-креативной среды с приобщением будущих специалистов к учебно-исследовательской деятельности) в пределах смоделированного процесса их профессиональной подготовки.

Проанализированы ход и результаты исследования, проверена достоверность полученных данных методами математической статистики. Результаты вычислений с помощью критерия Стьюдента констатировали значимость изменений, которые произошли в экспериментальной группе после внедрения организационно-педагогических условий в пределах модели формирования практико-деятельностной компетентности будущих учителей иностранного языка средствами Интернет-технологий в высшем учебном заведении с уровнем значимости $\alpha = 0,01$ ($t = 3,26 > 2,82 = t_{0,01; 9}$), что подтвердило гипотезу исследования.

Ключевые слова: профессиональная подготовка учителя иностранного языка, практико-деятельностная компетентность учителя иностранного языка, средства Интернет-технологий, организационно-педагогические условия, модель формирования практико-деятельностной компетентности.

Gritchenko I. A. Formation of practical activity competence of the future foreign language teachers by means of Internet-technologies. – Manuscript.

Thesis for a Candidate's Degree in Pedagogical Sciences. Speciality 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education. – Khmelnytskyi National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Khmelnytskyi, 2015.

During the study, the theoretical generalization is made, and a new approach of solving actual problem of practical activity competence formation of the future foreign language teachers by means of Internet-technologies in higher educational establishment is suggested. The content of the key study concepts is specified, the essence of the phenomenon “practical activity competence of the future foreign language teachers” is revealed, the features of the Internet technologies means application in the process of practical activity competence formation of the future foreign language teachers are defined and classified.

The process of professional preparation of future foreign language teachers on forming practical activity competence by means of Internet-technologies is modeled. The organizational and pedagogical conditions of practical activity competence formation of the future foreign language teachers by means of Internet-technologies within modeled professional preparation process are theoretically grounded and experimentally tested. They are the improving of educational and methodical support of professional preparation of future foreign language teachers in HEE; the use of Internet-technologies integrated in the e-learning; the formation of educational creative environment with the inclusion of future specialists in educational and research activities.

Key words: professional preparation, practical activity competence of the foreign language teacher, means of Internet-technologies, organizational and pedagogical conditions, the model of practical activity competence.

Підписано до друку 3.03.2015.
Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Замовлення № 104.
Віддруковано з оригінал-макету замовника
Друк: «Гермінова поліграфія»
29000, м. Хмельницький, вул. Рибалко, 63.
Свідоцтво про внесення до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК 4164 від 23.09.2011 р.